

Հաստատում եմ

Հայաստանի պետական տնտեսագիտական

համալսարանի ռեկտոր, տ.գ.դ., պրոֆեսոր

Դ.Ռ. Գալոյան

«04» 04 2022 թ.

ԱՄՊԻՐԱՆՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

/2022-2023 ուս.տարվա/

Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր

Ը.00.03. – «ՖԻՆԱՆՍՆԵՐ, ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ»

(«Ֆինանսական հաշվառում») մասնագիտության

1. Ֆինանսական, կառավարչական և հարկային հաշվառման համեմատական բնութագիրը:
2. Տնտեսվարական եղանակով կառուցվող օբյեկտների կառուցման ծախսումների և շահագործման հանձնման հաշվառումը:
3. Հիմնական միջոցների նորոգման հաշվառումը:
4. Հիմնական միջոցների օտարման (վաճառքի, լուծարքի, անհատույց հանձնման և փոխանակման) հաշվառումը:
5. Վարձակալության հաշվառումը համաձայն «Վարձակալություններ» ՖՀՄՍ 16-ի:
6. Գործառնական վարձակալության հաշվառումը:
7. Ներդրումային գույքի ձեռք բերման և օտարման հաշվառումը:
8. Ներդրումային գույքի հաշվառման առանձնահատկությունները հանրային ոլորտում:
9. Ոչ նյութական ակտիվների սահմանումը, դասակարգումը, ճանաչումը և չափումը ըստ «Ոչ նյութական ակտիվներ» ՀՀՄՍ 38-ի պահանջների:
10. Ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվների հաշվառումը:
11. Ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվների հաշվառումը: Հետազոտության և մշակման փուլի ծախսումների հաշվառումը:
12. Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվարկման կարգը և հաշվառումը:
13. Ոչ նյութական ակտիվների օտարման հաշվառումը:

14. Նյութերի ձեռք բերման փաստաթղթային ձևակերպումը, ձեռք բերման ծախսումների և մուտքի հաշվառումը:
15. Նյութերի ծախսի փաստաթղթային ձևակերպումը և սինթետիկ հաշվառումը:
Ծախսված նյութերի ինքնարժեքի հաշվարկը:
16. Պատրաստի արտադրանքի թողարկման և իրացման հաշվառումը:
17. Ապրանքների շարժի հաշվառման առանձնահատկությունները մանրածախ առևտրային կազմակերպություններում:
18. Դրամարկղային գործառնությունների հաշվառումը և օրենսդրական կարգավորումը:
19. Հաշվարկային հաշվով և արտարժույթային հաշվով իրականացվող գործառնությունների հաշվառումը:
20. Վաճառքի գծով դեբիտորական պարտքերի ձևավորման և մարման հաշվառումը:
21. Անհուսալի դեբիտորական պարտքերի պահուստի հաշվառումը: Անհուսալի դեբիտորական պարտքերի դուրս գրման հաշվառումը:
22. Առհաշիվ տրված գումարների գծով դեբիտորական պարտքերի հաշվառումը:
23. Տրված կանխավճարների հաշվառումը:
24. Աշխատակիցների գծով դեբիտորական պարտքերի հաշվառումը:
25. Կազմակերպության ֆինանսական հետևանքը ձևավորող եկամուտների և ծախսերի դասակարգումը:
26. Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթի սահմանումը, ճանաչումը, չափումը և բացահայտումը համաձայն «Հասույթ գնորդների հետ պայմանագրերից» ՖՀՍՍ 15-ի:
27. Իրացված արտադրանքի և ապրանքների հետ վերադարձումից և գների իջեցումից հասույթի ճշգրտման հաշվառումը:
28. Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների ինքնարժեքի հաշվարկումը և հաշվառումը:
29. Իրացման ծախսերի հաշվառումը:
30. Վարչական ծախսերի հաշվառումը:
31. Շարունակվող գործունեության այլ եկամուտների և ծախսերի հաշվառումը:
32. Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչվող եկամուտների և ծախսերի հաշվառումը:
33. Կանոնադրական կապիտալի ձևավորման և շարժի հաշվառումը:
34. Հաշվետու տարվա ֆինանսական արդյունքի հաշվառումը:
35. Հաշվետու տարվա զուտ շահույթի հաշվարկը և սինթետիկ հաշվառումը:

36. Շահույթի կուտակման և բաշխման հաշվառումը:
37. Վերազնահատումներից և վերաչափումներից տարբերությունների հաշվառումը:
38. Երկարաժամկետ վարկերի և փոխառությունների գծով պարտավորությունների հաշվառումը:
39. Կարճաժամկետ վարկերի և փոխառությունների ձեռք բերման և մարման հաշվառումը:
40. Գնումների գծով կրեդիտորական պարտքերի հաշվառումը:
41. Բյուջեի գծով ձևավորված ընթացիկ պարտավորությունների հաշվառումը:
42. Աշխատավարձի գծով գումարների հաշվարկման կարգը:
43. Աշխատավարձից կատարվող պահումների հաշվարկման կարգը և հաշվառումը:
44. Աշխատավարձի և աշխատակիցների հետ այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով կրեդիտորական պարտքերի հաշվառումը:
45. Սեփական կապիտալի գործիքների դասակարգումը հիմնական(հասարակ և արտոնյալ բաժնետոմսերի), բաղադրյալ և ածանցյալ գործիքների ըստ ԳՀՄՍ 32-ի, ՖՀՄՍ 9-ի:
46. Սովորական և արտոնյալ բաժնետոմսերի թողարկման և տեղաբաշխման գործառնությունների անալիտիկ և սինթետիկ հաշվառման կազմակերպումը:
47. ԲԸ-ում պահուստային կապիտալի ձևավորման հաշվառումը և օգտագործված գումարների վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտումը:
48. Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների հաշվառումը:
49. Մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվների հաշվառումը:
50. Ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգումը և ապաճանաչման հաշվառումը: Ընթացիկ ներդրումների հաշվառումը:
51. Բիզնեսի միավորումների սահմանումը, դրսևորման ձևերը և հաշվապահական հաշվառման մոտեցումները ըստ «Բիզնեսի միավորումներ» ՖՀՄՍ 3-ի:
52. Գուղվիլի կամ զեղչով ձեռքբերումից օգուտի ճանաչումը և չափումը:
53. Չափման սկզբունքը: Գուղվիլի կամ զեղչով ձեռքբերումից օգուտի ճանաչումը և չափումը:
54. Ակտիվների արժեզրկման հայտանիշների և փոխհատուցվող գումարի չափման ընդհանուր նկարագրությունը, համաձայն «Ակտիվների արժեզրկում» ԳՀՄՍ 36-ի:
55. Արժեզրկումից կորուստների ճանաչումը և չափումը, արտացոլումը հաշվառման մեջ: Արժեզրկումից կորուստների հակադարձման հաշվառումը:
56. Պաշարների ինքնարժեքի հաշվարկման մոթոդները և իրացման գուտ արժեքով չափման հետևանքների հաշվառումը:

57. Դեբիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումը ձևավորված անհուսալի դեբիտորական պարտքերի պահուստի չափով:
58. Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքների հաշվառումը ըստ «Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքները» ՀՀՄՍ 21-ի:
59. Կորպորատիվ ընկերությունների լուծարման և պարտատերերի պահանջների բավարման կարգը: Լուծարվող ընկերության գույքի բաշխումը բաժնետերերի միջև:
60. Ընդհատվող գործունեության ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման հաշվառումը:
61. Ընդհատված գործունեությունից եկամուտների և ծախսերի ճանաչման և չափման մոտեցումները ըստ ՀՀՄՍ 5-ի:
62. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքերի արտացոլումը ֆինանսական հաշվառման մեջ և հաշվետվությունների կազմման ժամանակ:
63. Հարկային և ֆինանսական հաշվառումների փոխազդեցության համակարգի նկարագրումը ՀՀ օրինակով:
64. Ֆինանսական, կառավարչական և հարկային հաշվառման համեմատական բնութագիրը: Հարկային և ֆինանսական հաշվառումների տարբերություններն ու առանձնահատկությունները
65. Շահութահարկով հարկման բազայի որոշման սկզբունքները, համաձայն ՀՀ հարկային օրենսգրքի:
66. Սահմանել համախառն եկամուտ, եկամուտ, սեփական կապիտալ, ակտիվ և պարտավորություն հասկացությունները ՀՀ հարկային օրենսգրքի համաձայն, և թվարկել մի քանի եկամտային տեսակներ:
67. Շահութահարկով հարկվող բազայի որոշման ժամանակ հաշվի չառնվող եկամուտների (եկամուտ չհամարվող տարրերի) հաշվառումը:
68. ԱԱՀ-ի հաշվանցման կարգն ու հաշվանցման սահմանափակումները:
69. ԱԱՀ-ի գումարների վերաձևակերպումները:
70. Շահութահարկի հաշվարկի կազմումը և ներկայացումը:
71. Ձեռնարկատիրական և փաստաթղթերով հիմնավորված ծախսեր:
72. Ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի նկատմամբ ներկայացվող պահանջները, շահութահարկի հաշվարկման նպատակով համախառն եկամտից ծախսերի նվազեցման դեպքում:
73. Ծախսերը հաշվարկային փաստաթղթերով հիմնավորված չլինելը և ծախսերը հիմնավորող հաշվարկային փաստաթղթերի կազմելը:
74. Արտադրության ծախսումների հարկային հաշվառումը:

75. Ծախսերի առանձին տեսակների հարկային հաշվառումը:
76. Նորմավորվող ծախսերի և կորուստների հարկային հաշվառման առանձնահատկությունները:
77. Անուսալի դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի դուրս գրման մոտեցումները հարկային հաշվառմամբ, այդ թվում անհուսալի և ժամկետանց դեբիտորական պարտքերի գծով պահուստաֆոնդի հարկային հաշվառումը:
78. Բանկերում և վարկային կազմակերպություններում հարկային հաշվառման առանձնահատկությունները:
79. Ապահովագրական ընկերություններում հարկային հաշվառման առանձնահատկությունները:
80. Շահութահարկով հարկման բազայի որոշման նպատակով համախառն եկամտում ներառվող եկամուտների և համախառն եկամտից կատարվող նվազեցումների ճանաչումը և չափումը:
81. Հարկվող ժամանակավոր տարբերություններ և դրանց հետևանքների հաշվառումը:
82. ԵՏՄ անդամ երկրներից ներմուծվող ապրանքների ներմուծման հետ կապված ԱԱՀ-ի հաշվարկման և հաշվառման առանձնահատկությունները:
83. ԱԱՀ զրոյական դրույքաչափով հարկվող գործարքների բնորոշումը և հարկային հաշվառման առանձնահատկությունները:
84. Հարկային հաշվի էլեկտրոնային եղանակով դուրս գրման մոտեցումները, փաստաթղթերի տեսակները:
85. Հարկի գումարը պակաս կամ շահութահարկի հաշվարկով հարկային վճարը ավել ցույց տալու հետևանքները պատժամիջոցների կիրառումը և դրանց հարկային հաշվառումը:
86. Համախմբված հաշվետվությունները ամբողջ խմբի՝ որպես մեկ կազմակերպության կողմից ներկայացվող հաշվետվության կազմը, նրանում ներառվող հաշվետվությունների բովանդակությունը, որպես ամբողջ խմբի համար ներկայացվող հաշվետվության պահանջները:
87. «Դրամային և ոչ դրամային հոդվածների սահմանումը և դրանց հաշվառման առանձնահատկությունները համաձայն ՀՀՄՍ 21-ի:
88. «Պաշարներ» ՀՀՄՍ-ի նպատակը և գործողության ոլորտը: «Պաշարներ» ՀՀՄՍ-ի համաձայն պաշարների սահմանումը և դրանց մեկնաբանումը
89. Պաշարների վերամշակման և այլ ծախսումների հաշվառման մոտեցումը համաձայն «Պաշարներ» ՀՀՄՍ-ի:

90. Պաշարների ինքարժեքի որոշման մեխանիզմները և ծախս ճանաչումը համաձայն «Պաշարներ» ՀՀՄՍ-ի:
91. «Հիմնական միջոցներ» ՀՀՄՍ-ի նպատակը և գործողության ոլորտը:
92. Հիմնական միջոցների որպես ակտիվ ճանաչման չափանիշները և չափումը ճանաչման պահին համաձայն ՀՀՄՍ-երի:
93. Հիմնական միջոցների սկզբնավորման և հետագա ծախսումների մեկնաբանումը համաձայն ՀՀՄՍ-երի:
94. Հիմնական միջոցների՝ ճանաչման պահին հաջորդող արժեքի մոդելները համաձայն ՀՀՄՍ-երի:
95. Հիմնական միջոցների վերագնահատումը և դրա հետևանքների արտացոլումը ֆինանսական հաշվետվություններում:
96. Հիմնական միջոցների մաշվածությունը, մաշվող գումարը և դրա ժամկետի սահմանման հիմնական մոտեցումները համաձայն ՀՀՄՍ-երի:
97. Ֆինանսական հաշվետվություններում բացահայտվող տեղեկատվության շրջանակը ըստ ՀՀՄՍ 15-ի:
98. «Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքները» ՀՀՄՍ-ի նպատակը և գործողության ոլորտը:
99. Փոխարժեքային տարբերությունների ճանաչումը համաձայն ՀՀՄՍ 21-ի:
100. «Փոխառության ծախսումներ» ՀՀՄՍ 23-ի հիմնական մոտեցումները: Փոխառության ծախսումների ֆինանսական հաշվառումը:

Գրականության ցանկ

- ՀՀ օրենքը «Հաշվապահական հաշվառման մասին», Եր., 2019թ.:
- Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներ, Եր., 2019թ.:
- Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներ, 2010թ.:
- ՀՀ օրենքը բաժնետիրական ընկերությունների մասին, 2001թ.:
- Կազմակերպությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության հաշվապահական հաշվառման հաշիվների հաշվային պլան, Եր., 2012թ.:
- «Դրամարկղային գործառնությունների իրականացման, դրանց փաստաթղթավորման, դրամարկղային գրքի գրանցման և դրամարկղային գրքի վարման կարգ», 2017թ.:

- «Կազմակերպությունների ակտիվների և պարտավորությունների պարտադիր գույքագրման կարգ», 2000թ.:
- «Շահութահարկ վճարողների դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստի ձևավորման, դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի անհուսալի ճանաչման և դուրսագրման կարգ», 2017թ.:
- ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 12.12.2018թ. «Շահութահարկի հաշվարկների ձևերը, անհատ ձեռնարկատիրոջ և նոտարի սոցիալական վճարի հաշվարկի ձևը և դրա լրացման կարգը հաստատելու մասին » N 749-Ն հրամանի հավելված 1:
- ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 30.12.2016թ.« Ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի միասնական հաշվարկի ձևը և դրա լրացման կարգը հաստատելու մասին » N 298-Ն հրամանի հավելված:
- Սարգսյան Ա.Հ., Մարջանյան Ա.Մ., Օգանեզովա Ն.Ս. «Հաշվապահական հաշվառում» ուս. ձեռնարկ, Եր., 2014թ.:
- «Հաշվապահական հաշվառում» ուս. ձեռնարկ Ա.Զ.Սարգսյանի խմբ., Եր., 2008թ.:
- Սարգսյան Ա.Զ., Սարգսյան Ա.Հ., Մարջանյան Ա.Մ. «Ֆինանսական հաշվառման հիմունքներ», Եր., 1999թ.:
- Մովսիսյան Թ. «Հաշվապահական հաշվառում» ուս. ձեռնարկ, Եր., 2015 թ., 2020թ.:
- Սարգսյան Ա.Հ., Օգանեզովա Ն.Ս. «Հաշվապահական հաշվառման խնդիրների և տեսուերի ժողովածու», Եր., 2009թ.:
- Սարգսյան Ա.Հ., Օգանեզովա Ն.Ս. «Հաշվապահական հաշվառման խնդիրների ժողովածու», Եր., 2011թ.:
- Սարգսյան Ա.Հ., Օգանեզովա Ն.Ս., Սահակյան Լ.Ս. «Ֆինանսական հաշվառման հիմունքներ. խնդիրների ժողովածու», Եր., 2019թ.:
- Սարգսյան Ա.Հ., Օգանեզովա Ն.Ս., Չիբուխյան Ս.Ա., Մարտիրոսյան Ն.Ռ., Ստեփանյան Թ.Ա. «Հաշվապահական հաշվառում. թեստերի և խնդիրների ժողովածու», Եր., 2017թ.:
- Ֆինանսական հաշվառման հիմունքներ. Եր., ՀՀԱԱ, 2010 թ.:
- ՀՀ հարկային օրենսգիրք, ընդունված 04.10.2016թ.:

- ՀՀ կառավարության «Շահութահարկ վճարողների (բացառությամբ բանկերի, վարկային կազմակերպությունների, ապահովագրական ընկերությունների և արժեթղթերի շուկայի մասնագիտացված անձանց) դեբիտորական պարտքերի (պահուստաֆոնդի) ձևավորման, դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի անհուսալի ճանաչման և դուրս գրման կարգը հաստատելու մասին» N 1373-Ն որոշում, ընդունված՝ 05.10.2017թ.:
- ՀՀ կառավարության «Ծառայողական գործուղման մեկնած աշխատողների գործուղման ծախսերի հատուցման համար կատարվող նվազագույն և առավելագույն չափերն ու վճարման օտարերկրյա պետություններ ուսման կամ ծառայության գործուղված ՀՀ պաշտպանության նախարարության համակարգի զինծառայողի և նրա ընտանիքի անդամների, օտարերկրյա պետությունում գործող դիվանագիտական ծառայության մարմին ծառայության մեկնող դիվանագետի և նրա ընտանիքի անդամների՝ ՀՀ-ից օտարերկրյա պետություն մեկնելու և վերադառնալու տրանսպորտային ծախսերի, ինչպես նաև օտարերկրյա պետությունում բնակելի տարածության վարձակալության համար դրամական փոխհատուցման կարգերն ու չափերը հաստատելու մասին» N 2335-Ն որոշում, ընդունված՝ 29.12.2005:
- ՀՀ կառավարության «Առանց փաստաթղթերի հիմնավորման համախառն եկամտից նվազեցվող օրապահիկի, ինչպես նաև դաշտային պայմաններում և տեղափոխման (տեղաշարժման) աշխատանքների կատարման դեպքում տրվող հատուցման գումարների չափերը սահմանելու մասին) որոշում N 711-Ն, ընդունված՝ 08.06.2017թ.:
- Финансовый и управленческий учет. Алексеева Г.И., Демина И.Д., Домбровская Е.Н. М., 2020 (z-lib.org) <https://sng1lib.org/book/10998163/4e262f>.

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱԹՄԱՆ ԱՄԲՈՆԻ ՎԱՐԻՉ

Ա.Յ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ